

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Liberalcey načrti.

Kar se tiče vojske, leto 1866 za naše cesarstvo ni bilo srečno. Na dveh straneh se nam je bilo postaviti zoper sovražnike: na jugu zoper Italijane, na severu pa zoper Pruse ali že smemo reči, zoper Nemce. V Italiji smo v vseh bitkah zmagali, na suhem in na morji, ali na severu se nam je godilo hudó, povsod so nas nemški vojaki natepli. Kaj je bilo te nesreče krivo? Na to vprašanje se odgovarja različno, ali odgovor ni tako lehek, kakor si človek domišljuje.

Nam tudi ni dnes na tem, da podamo našim bralcem tisti odgovor, ki je najbližje resnici, sicer pa bi ga potem tudi ne brali naši bralci, ampak ostal bi naš list pri c. kr. gosposki. Tega pa ne maramo, za-njo bilo bi preveč denarja, kar nas vsako število stane, če že tudi ne gledamo pri tem na trud od naše strani in to v tacem slučaju — brez uspeha. Mi čemo našim bralcem poklicati samo tisti načrt v spomin, ki ga je neki imel vrhovni vodja c. kr. vojske na severu, „tajni načrt“ fzm. Benedeka. „Ljudstvo“ (Bag zna, katero) je neki tega moža tirjalo za vodjo in kakor nihče ne ve, kdo da je to „ljudstvo“ bilo, tako tudi nihče ne more reči, če je ta vodja po želji ljudstva sploh imel kak načrt za vojsko, toda pravi se, da je imel „tajni načrt“, po katerem bi neki bil vse nemške vojake ujel, kakor kake ptice v mrežo.

Tega sicer ni storil, toda nemški vojaki so naše natepli, da se še celo pri Dunaji niso upali postaviti potem več na noge zoper nje. S tem „tajnim načrtom“ tedaj za naše cesarstvo ni zvezetela sreča, vendar pa nam zato ne manjka enacih „tajnih načrtov“ in žal, da se le-ti večkrat posrečijo liberalcem in ti so pri nas vselej na vrhu, naj že imajo vladu v svojih rokah ali ne. Kar se pri nas, v našem cesarstvu izgodi, to se izgodi ali že po njih želji ali vsaj ne zoper nje, ne zoper njih voljo.

Svet se temu čudi, mi pa se ne čudimo,

kajti mreža, katero so liberalci vrgli čez naše cesarstvo, ta je močna, da-si ni nova. Tista je, ki se pleče v peklu in to že iz početka človeštva. Enim se prepusti ženstvo, in to sedaj nosi ime, da je „prosta ženitev“. Vsak in vsaka se lahko ženi, če tudi le „pod marelo“. Le-ta prosta ženitev vjame še vedno veliko ljudi za liberalce. Drugim se vrže druga zanjka na glavo — čast. Odkod toliko zastopov? Občinski, šolski, okrajni, deželni, državni zastopi — ti so zanjke, nastavljene od liberalcev in marsikateri se vjame va-njo ter postane zvest sluga liberalcev. Tretjim pa se ponudi denar, zaslužek na lahkem, toda le tačas, dokler je v službi liberalcev. To so vam glavne zanjke v mreži liberalcev, pa se ve, da ne vse.

V novem času prvi dve zanjki liberalcev niso več do volje trdne. Prosta ženitev kaže namreč že prav hude posledke: poštenih poslov primanjkuje, beraških zakoncev in njih otrok pa postaja občinam že toliko, da ne zmorejo več stroškov za-nje, kaj pa bode še le, kedar setev prostih ženitev izzori? Tudi časti v raznih zastopih in odborih so postali ljudje siti. Vedne volitve, vedne seje jemljejo veliko časa, nalagajo veliko truda, napravljajo zdražbe, iz kratka marsikateri predstojnik, načelnik itd. se vam že rad zahvali za to svojo častno službo.

Liberalci pa so pretkani ter so na to že iz kraja mislili, zato so tam, kjer jim je to sodilo, napravili iz častne službe mastno službo. To je namreč sedaj že skorej po vseh mestih v navadi, da dobi župan plačo in čem bolj je mesto liberalno, tem prej je imelo svoj občinski „statut“ in z njim plačanega župana. Se ve, da jim sedaj ne manjka nikoli kandidatev za na županji stol. Vsak volilec misli, da še pride kedaj na-nj, če se lepo nosi t. j. če volje vselej liberalce. Ni nam treba reči, da imajo tak „statut“ naša mesta Maribor, Celje in — Ptuj, torej plačane župane. Človek pa se le čudi, zakaj da si ga Slov. Bistrica pa Slov. Gradec ne prosite, obé mesti ste pridni v libe-

ralizmu in nemškutariji ter torej vredni takega „štatura“.

Dunaju pa gre v tem prvo mesto, kajti sedanji župan dobi 20.000 gld. plače, ima prosto stanovanje v mestni hiši vredno 6000 gld. in vrhu tega še dobi vsako leto 4000 gold., „za strežaje“ pa dve kočiji. Njemu na strani stoji 30 mestnih svetovalcev, plačanih po 3000 na leto. Sedaj pa še naj reče kdo, da liberalci ne skrbijo za se, za svoje! Ne čudimo se po takem, da toliko ljudi caplja v mreži liberalcev. Kar se dela v glavnem mestu po velikem, tako se godi v manjših občinah po manjšem.

Slov. in nemški Štajarci.

(Govoril dr. J. Serbec.)

Na shodu v Gradcu je govoril tudi g. dr. Jože Serbec, dež. poslanec in odvetnik v Celju. Njegove besede so bile jako zanimive in podučljive, posebno še za nemške poslušalce. Ne zastonj. One ne bodo ostale brez uspeha, kajti lepo je g. doktor razložil, kaj da slov. ljudstvo hoče in kako se mu godi. Bile pa so njegove besede po „Slovenca“ te-le:

Velecenjeni zbor! Pred vsem izreči mi je pripravljalnemu in slavnostnemu odboru družega štajarskega katoliškega shoda najsrčnejšo zahvalo, da smo se sešli na zbor zastopniki raznih avstrijskih narodov, da se posvetujemo o skupnih namenih, smotrih in skupnem delovanju. Vodnikom tega podjetja gre vsekako največja čast, da so sprožili misel za tak shod in to misel tudi uresničili.

Da, mi Slovani spadamo semkaj; kolikor jaz vem, na vsem Spodnjem Štajarskem ni niti jednega Slovana, ki bi ne bil katolik. Zelo smo se vzradovali povabila, in Vi vidite, da se sedanjega zborovanja udeležujejo Slovenci kmetskega stanú, posvetnega razumništva, posebno pa zastopniki naše častite duhovščine z milostljivim knezoškofom na čelu.

Slovani smo večkrat imeli priliko se prepričati, da nemški konservativci, če tudi so nam že večkrat pokazali odkritosrčno prijateljstvo, nas vendar še dosti ne poznajo. To tudi ni lahko mogoče, kajti liberalni listi so nas in našo duhovščino vedno obrekovali in grdili — naših slovenskih listov pa Nemci ne razumejo, našega nemško konservativnega lista „Südsteirische Post“ pa seveda ne beró, ker imajo dovolj skrbi z vzdrževanjem in plačevanjem svojih vrlih krščanskih listov.

Bodi mi dovoljeno, da se v kratkem ozrem nazaj v našo zgodovino. Bili smo podjarmljen narod in plemenitnikom podložni, pa vendar nam ni toliko škodovala tlaka in desetina za graščaka, nego — meščanstvo, vzlasti obrtno zadruharstvo, ki je naš narod izključilo iz obrtnijstva in mu tako zaprlo pot do blagostanja.

Naš narod si ni mogel z obrtnijstvom služiti kruha, ko je rokodelstvo najbolj cvetelo, prepovedalo se mu je prodajati živino in druge izdelke kje drugje, nego na kakem določenem kraju ali določenem mestu, z jedno besedo, našemu narodu ni bilo mogoče vzpeti se do blagostanja.

Naravnost čuditi se moramo, da se je pri takih razmerah slovenski narod vendar ohranil in da je še dandanes splošno pravno nepopačen in pristno krščansk. Jedina častita duhovščina je naš narod rešila gospodarskega in pravstvenega propada; to zaslugo jej moramo priznati. Naša duhovščina je v vseh britkih časih v našem narodu ohranila krščansko vero, in krščansko morálo in silo z neumrljivim poučevanjem v naši materinščini, ter narod rešila gmotnega in duševnega propada.

Prišlo je 1848. leto; v začetku sedmega desetletja se je jelo vzbujati narodno čuvstvo, pa začela se je tudi doba liberalnega sleparstva. Kako je delala liberalna stranka? Napadala je krščansko vero, zaničevala in blatila je duhovščino, vsakega vernega katoličana razkričevala je za mračnjaka in nazadnjaka. Priporočala je pri tem brezversko šolo in poveljevala nevero in „prostomišljenje“ kot uzor vsakega napredka. Škoda, da tem ljudem niso že takrat gledali na prste in niso takoj pozvedovali, kdo so oni, ki podkopujejo krščansko vero in se potegujejo za brezversko šolo. Ko bi bili tedaj pogledali za kulise, pa bi bili videli, da je pred vsem židovski upliv vodil liberalne liste, to je židje in krščanski odpadniki.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Slive in skrb za-nje.

Vselej je bilo dobrih gospodarjev, ki so vedeli ceniti sadno drevje ter so pa zato tudi lepo z njim ravnali. Ali svoje dni ni jih bilo veliko pa tudi sadja niso spečavali tako lahko, kakor v naših časih. Zato pa je naravno, da se briga sedaj človek raji za sadno drevje, ker ga ne sadi več tako bolj za-se, ampak ima dobička od njega tudi v denarjih. Vsled tega pa vidimo sedaj, da se sadi veliko drevja pa tudi lepše se ravna z njim, kakor v prejšnjih časih. Sedaj ne prepušča se več samo naravi, da ona zasaja in striže drevje, ampak človek obrača sam več dela, več truda pa tudi denarja za-nj.

To je vse hvale vredno, vendar pa se ne godi to povsod, pa tudi nasproti vsemu sadnemu drevju ne enako. Nekatero drevje se prepušča še tudi v naših dnevih bolj naravi, kakor pa naši skrbi. Za vzgled nam služi lahko sliva. O njej izpregovorimo torej v naslednjem nekaj besedi.